

Rogaland Sau og Geit,
v/Magne Jacob Bjørheim

Avslag på søknad om skadefelling av jerv i Telemark

Fylkesmannen i Telemark avslår søknad fra Rogaland sau og geit om å få felle jerv innenfor Telemark. Søknaden er vurdert etter rovviltforskriftens § 9 og vilkårene der. Vilråene anses ikke som oppfyllt, jf § 9 b og c.

Beitesesongen for husdyr er snart over og Fylkesmannen vurderer med bakgrunn i tidligere års erfaringer at det er liten fare for skade på beitedyr i Telemark. Streifindivider av jerv skal innenfor gitte betingelser aksepteres i vår rovviltregion 2.

Vi viser til søknad fra Rogaland Sau og Geit datert 15.08.2017 om skadefelling på jerv i fylkene Rogaland, Hordaland, Telemark og Aust- og Vest-Agder. Søknaden er sendt på vegne av fylkeslag i Sau og Geit, Bonde og småbrukarlaget og Bondelaget i disse fire fylkene. Det vises videre til egen e-post fra Telemark Bondelag datert 18.08.2017

Bakgrunn

Statens naturoppsyn (SNO) har undersøkt et kadaver funnet i Suldal 14. august 2017. Konklusjonen på undersøkelsen er at lammet er antatt drept av jerv. Lammet ble funnet i Suldal kommune, men kadaveret ligger kun 2 km fra grensa til Bykle kommune i Aust-Agder.

Med bakgrunn i dette søkes det om skadefellingstillatelse på jerv i området avgrenset av RV7 i nord, E18/E39 i sør, RV41 i øst og RV13 i vest. Det søkes om skadefelling på en jerv fra 15. august til og med 9. september 2017. Videre søkes det om dispensasjon fra regelen om båndtvang på hund, tillatelse til bruk av lys for felling av jerv og tillatelse til bruk av helikopter/annen motorisert ferdsel knyttet til transport av personell inn i fjellet.

I søknaden legges det vekt på at det aktuelle området er et svært viktig og prioritert utmarksbeite for sau, og at området har stor konsentrasjon av dyr i beitesesongen. Videre skriver søker at «*Erfaring viser at ein skadegjerar i området gjer stor skade på bufe. Vi søker derfor skadefelling for å kunne felle skadegjerar og slik redusere potensialet for vidare tap av sau for inneverande beitesesong.*

Beitelag i området har ekstraordinært tilsyn og gjennomfører tidlig sanking av sau frå heibeite for å redusere potensialet for tap av sau til jerv.

Søknaden om skadefelling er felles frå organisasjonane som står bak. Dette har kome til gjennom at ein er samkøyrte og står saman i slike omsøkte tiltak. Søknaden går til kvar av fylkesmennene. Organisasjonane som står bak søknaden har god kontakt med dei respektive fylkesvise organiserte skadefellingslaga, som igjen også har god kontakt seg i mellom.

Erfaring har vist at det blir skader og tap av sau til jerv i perioden frå midten av august og til sauene er heimsanka i september. Vi ser det som viktig at skadefellingsløyvet og beredskapen er på plass, og at ein raskt kan setje i gong fellingsforsøk, når fellingslaga vurderer at det er hensiktsmessig.»

I etterkant av søknad om skadefellingstillatelse har SNO undersøkt flere kadaver i Rogaland og Hordaland. Fredag 18.08.2017 er det totalt undersøkt syv kadaver. Konklusjonen så langt er at et lam er antatt drept av jerv (det første tett på grensa mot Aust-Agder) og seks kadaver der dødsårsaken er satt til dokumentert drept av jerv. Samtidig viser de nye skadetilfellene at det kan se ut som skadene flytter seg nord og øst over og noe bort fra Agderfylkene.

Bestemmelser og vilkår

Betingede skadefellingskvoter rovviltregion 1 og 2

Da søknaden berører både rovviltregion 1 og 2, må vi forholde oss til vedtak i rovviltneemndene i region 1 og region 2. Telemark og Aust-Agder er en del av region 2, mens Vest-Agder er en del av region 1 som Rogaland og Hordaland også er.

Rovviltneemnda i region 1 har i brev datert 03.03.2017 fastsatt en betinget skadefellingskvote på jerv på åtte dyr. Etter vedtak om betinget skadefellingskvote er det tatt ut syv jerv på ekstraordinært uttak i region 1. Det innebærer at det gjenstår et dyr på kvoten for betinget skadefelling av jerv i perioden frem til 15.02.2018.

Rovviltneemnda i region 2 vedtok i møte 12.05.2017 en kvote for betinget skadefelling av jerv på to dyr. Det er ikke felt jerv i regionen etter vedtaket, og gjenstående kvote er derfor på to jerv.

Lovgrunnlaget

Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er Lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) jf. §§ 1 og 3, hvor det fremgår:

«§ 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene)

Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk

a) for å beskytte naturlig forekommende planter, dyr og økosystemer,

b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom, (...)

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.(...)»

Rovviltforskriften § 1 (formål):

”Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensynet til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.”

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

”(…) Nasjonalt overvåkingsprogram, for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.”

Rovviltforskriften § 9 (Fylkesmannens myndighet til iverksetting av betinget skadefelling):

”Ved vurdering av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf forskriften § 6. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til:

- a. områdets betydning som beitemark*
- b. skadenes omfang og utvikling*
- c. potensialet for fremtidige skader*
- d. muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak*

Felling skal være rettet mot bestemte individer. Vedtak om felling skal være begrensa til et bestemt område, tidsrom og antall dyr. Det kan knyttes nærmere vilkår til fellingstillatelsen, herunder at bestemte typer dyr skal være unntatt, at felling skal foretas av nærmere bestemte personer, metoder for felling og utbetaling av fellingsvederlag og/eller dekning av påløpte utgifter med unntak av lønn mv. i forbindelse med felling. Felling og forsøk på felling i henhold til denne bestemmelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf viltloven § 35.”

I henhold til § 9 i forskrifta kan Fylkesmannen treffe vedtak om iverksetting av felling for å forhindre fremtidig skade innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltnemnda, jf. forskriften § 8.

Region 1 og region 2 skal ikke ha yngling av jerv innenfor sine områder.

Bestand og overvåking

Fylkesmannen i Telemark viser til notat fra Miljødirektoratet (vedlegg til brev «Skadefelling av jerv i delar av region 1 – 2017» datert 18.04.2017) «Grunnlag for skadefelling av jerv i Noreg våren 2017» og viser spesielt til kapittel 4 og 5 i dette notatet i forhold til bestandssituasjon, skadesituasjon og erstatning for rovviltskader på landsnivå i 2016 og 2017. Der fremgår det at bestandsmålet for jerv er oppnådd med klar margin de siste årene.

Siste dokumenterte jerveskade på sau i Telemark er fra september 2000. I nabofylket Aust-Agder – som er i samme rovviltregion – er siste skade fra november 2014. I Rogaland – som er i region 1 – foreligger det i følge Rovbasen fire skadedokumentasjoner der jerv er involvert i 2017, alle etter

13.08.2017. Tre tilfeller er *dokumentert jerv*, en sak er *antatt jerv*. Alle tilfeller er i Suldal kommune. I Hordaland foreligger det tre skadedokumentasjoner, der jerv er dokumentert som skadegjører i to av disse, begge i Odda kommune i dagene 16. – 18.08.2017. Det er ikke erstattet sau tatt av jerv i Telemark, Aust- og Vest-Agder i beitesesongen 2015 og 2016.

Fylkesmannen sine vurderinger

I tillegg til lovverket som er redegjort for ovenfor skal fylkesmannen ved vurdering av om man skal gi skadefellingstillatelse også legge vekt på føringer gitt i regional plan for rovvilt, jf. rovviltforskriftens § 9.

Nedenfor redegjøres kort for hva som står om jerv i forvaltningsplanene for region 2. Videre gjøres det rede for vurderingene knyttet til å skulle gi skadefellingstillatelse.

Region 2

Forvaltningsplanen for rovvilt i region 2 omtaler strategier og tiltak knyttet til jerv i region 2. Der står det blant annet at: *«Det er ikke fastsatt nasjonalt mål om yngling av jerv i regionen. ... Forekomst (streif) av jerv må likevel forventes. Tiltak skal rettes mot rovviltet og ved dokumentert skade skal det være en lav terskel for å gi skadefellingstillatelse. Det skal ikke være rovdyr som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr.*

...

I omfattende skadesituasjoner sist i beitesesongen vil tilskudd til akutt framskutt sankning være aktuelt. Ved kjennskap til etablering av ynglende jerv, skal det rettes forespørsel til Miljødirektoratet om uttak. Lisensfelling er aktuelt ved mer jevn forekomst, eventuelt som del av aktivitet i naboregioner. Det skal om nødvendig søkes samarbeid om eventuell lisensfelling (kvoter, geografisk avgrensing mm.) med tilgrensende region(-er) når det er sannsynlig med forekomst og opptreden på tvers av regionene.

Dersom eventuell lisensfelling ikke gir ønsket resultat og det fortsatt kan sannsynliggjøres at jerv befinner seg i regionen, skal det gis anbefaling til Miljødirektoratet om ekstraordinært uttak.»

Den første dokumenterte skaden, som utløste søknaden om skadefelling, var i Suldal kommune 13.08.2017, som ligger tett på grensen mot Bykle i Aust-Agder. Samtidig har utviklingen i skadebildet tydet på at skadegjører muligens trekker noe nordover. Som nevnt over foreligger det ikke nyere dokumentasjon på tap av sau til jerv i Telemark, og det er videre en god stund siden det er registrert skade på sau i Aust-Agder knyttet til jerv. Fylkesmannen er likevel kjent med streifende jerv i Setesdal Vesthei og Vinje kommune i Telemark (tre meldinger antatt eller dokumentert i mars og mai 2017 i følge Rovbasen).

I forvaltningsplanen for rovvilt i region 2 understrekes det at det ved dokumentert skade skal det være en lav terskel for å gi skadefellingstillatelse. Det er ikke dokumentert slik skade i noen del av Telemark i 2017. Samtidig understrekes det også i forvaltningsplanen at man må forvente forekomst av jerv i regionen.

Basert på utviklingen i skadebildet de siste dagene ser det ut til at den skadegjørende jerven beveger seg nord/nord-øst. Ferskeste skade er fra Kvanndalen i Rogaland. Med utgangspunkt i dette mener

vi at skadens omfang og utvikling og potensialet for videre skade i Telemark ikke har økt de siste dagene, jf. rovviltforskriftens § 9,b og c.

Oppsummering og konklusjon

Beitesesongen nærmer seg slutten. Mye sau befinner seg fortsatt i de aktuelle områdene fram til hovedsanken i første halvdel av september. Samtidig mener Fylkesmannen det ikke er grunn til å forvente store skader på husdyr forårsaket av jerv i Telemark. Det er stor avstand til området der skade nylig er påvist.

Det foreligger ikke dokumenterte skader på husdyr knyttet til jerv i Telemark siden 2000 og i Aust-Agder siden 2014. Dette til tross for at det er observert jerv i Vinje kommune de siste årene. Observasjoner av jerv er ikke ensbetydende med omfattende skader i våre områder, og streifindivider av jerv må aksepteres.

Ut fra vilkårene for skadefelling, jf § 9, kan ikke Fylkesmannen se at det er mulig å gi tillatelse til skadefelling av jerv. er oppfylt i dette tilfellet. Det er ingen dokumentasjon på skader knyttet til jerv i Telemark, jf. § 9b i rovviltforskriften. Vilråene i forskriftens § 9 er dermed ikke oppfylt. En viser her til tilsvarende saker i 2016, jf. våre brev datert 19.08.2016 og 25.08.2016. Fylkesmannen er likevel klar over at framtidig skade ikke kan utelukkes fram mot beiteslutt i utmark. Fylkesmannen vil derfor ha en beredskap knyttet til dette, og varsler at det kan bli gitt skadefellingstillatelse på kort varsel dersom det dokumenteres skader i fylket. Det må imidlertid søkes om skadefelling med bakgrunn i dokumenterte skader.

Fylkesmannen viser for øvrig til at rovviltneimnda for region 2 har vedtatt en lisensfellingskvote på to jerv, jf vedtaksbrev datert 16.06.2017. Tilsvarende har region 1 vedtatt en lisenskvote på åtte jerv. Lisensfellingsperioden for jerv starter opp 10. september 2017. Fra og med 10. september vil det dermed kunne felles inntil 10 jerv i region 1 og region 2.

Vedtak

Fylkesmannen i Telemark avslår søknad fra Rogaland sau og geit om å få felle jerv i de nærmere definerte områdene som ligger i Telemark. Søknaden er vurdert etter rovviltforskriftens § 9 og vilråene der. Vilråene anses ikke som oppfylt., jf § 9 b og c.

Beitesesongen for husdyr er snart over og Fylkesmannen vurderer med bakgrunn i tidligere års erfaringer at det er liten fare for skade på beitedyr i Telemark. Streifindivider av jerv skal innenfor gitte betingelser aksepteres i både rovviltregion.

Klage

Vedtaket kan påklages etter reglene i forvaltningsloven innen tre uker fra dette brevet er mottatt. En eventuell klage skal rettes til Miljødirektoratet, men sendes til Fylkesmannen i Telemark.

Med hilsen

Ingvar Oland
nestleder i miljøvernavdelingen

Odd Frydenlund Steen
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift

Kopi til:

Telemark Sau og Geit
Telemark bondelag
Fylkesmannen i Rogaland
Fylkesmannen i Hordaland
Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder
Fylkesmannen i Buskerud
Fylkesmannen i Vestfold
Statens naturoppsyn, v/Espen Marker
Statens naturoppsyn, v/Jon E. Skåtan
Miljødirektoratet